**HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUS** 25.4.2018

**Eduskunnan Lakivaliokunnalle**

**Helsingin käräjäoikeuden lausunto Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksesta Eduskunnalle 2018 (k 6/2018)**

**LAUSUNTO**

Helsingin käräjäoikeus esittää lausuntonaan seuraavan:

**Yleistä**

Yhdenvertaisuusvaltuutettu toimii kansallisena ihmiskaupparaportoijana seuraten Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden noudattamista ja lainsäädännön toimivuutta. Kertomuksen jaksossa 4 on käsitelty ihmiskaupan uhreiksi joutuneiden henkilöiden tunnistamista. Keskeisenä ongelmana on pidetty auttamisjärjestelmän tiukkaa kytkeytymistä rikosprosessiin. Järjestelmän on todettu voivan auttaa parhaiten uhreja, joiden rikosprosessi etenee ja joiden asiassa voidaan saada ihmiskauppatuomio.

Helsingin käräjäoikeus toteaa, että tuomioistuinten tehtävänä on arvioida niin ihmiskaupparikosten kuin muidenkin rikosten osalta asiassa esitettyä näyttöä ja sen riittävyyttä rikosoikeudellisen tunnusmerkistön perusteella. Vastaajaa koskee syyttömyysolettama, eikä asiassa saa jäädä järkevää epäilyä hänen syyllisyydestään. Tuomioistuin ei kuitenkaan ole sidottu syyttäjän esittämään rikosnimikkeeseen, vaan voi harkintansa mukaan tuomita vastaajan toisesta rikosnimikkeestä, mikäli teonkuvaus täyttää kyseisen rikoksen tunnusmerkistön.

**Ihmiskaupan uhrien asema**

Helsingin käräjäoikeus pitää huolestuttavana sitä, että ihmiskaupan uhrin auttaminen on kytkeytynyt kertomuksessa todetulla tavalla rikosprosessin lopputulokseen. Rikosprosessia ja näyttötaakkaa koskevat säännökset ohjaavat tuomioistuinten toimintaa. Vaikka vastaaja vapautuisi syytteestä kokonaan tai tulisi tuomituksi muusta kuin ihmiskaupparikoksesta, asianomistaja voi olla ihmiskaupan uhri ja avun tarpeessa. Tuomiossa otetaan kantaa vain rikoksesta epäillyn henkilön syyllisyyteen.

Omassa toiminnassaan Helsingin käräjäoikeus huomioi asianomistajan eli uhrin oikeudet ja aseman pääkäsittelyjen järjestämisessä. Käsittelystä pyritään tekemään myös asianomistajan kannalta turvalliseksi koettu tilaisuus. Asianomistajan toiveet otetaan huomioon ja toteutetaan mahdollisuuksien mukaan. Käytännössä asianomistajalle voidaan järjestää esimerkiksi oma erillinen tila, jossa hän voivat oikeudenkäyntiavustajan ja mahdollisen tukihenkilön kanssa viettää tauot.

**Suositukset**

Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksessa suositellaan säädettäväksi erillislaki, jossa auttamisen kytköstä rikosprosessiin heikennetään ja auttamisjärjestelmän uhrilähtöisyyttä vahvistetaan.

Helsingin käräjäoikeus katsoo, että tuomioistuinten riippumattomuuteen ei voida missään olosuhteissa puuttua. Mikäli erillislain säätäminen tai muu järjestely vahvistaa ihmiskaupan uhrien asemaa, ei Helsingin käräjäoikeus muutoin näe estettä sellaisen säätämiselle.

Jenni Lilja
käräjätuomari
Helsingin käräjäoikeus